

Τὸ παιδί εἶναι ὁ πατέρας τοῦ ἐνηλίκου

Αὐτοὶ εἶναι οἱ πρῶτοι τέσσερις μῆνες ἀνακάλυψης τοῦ κόσμου, τῆς γλώσσας τοῦ σώματος, τῶν αἰσθημάτων, τῆς εὐχαρίστησης. Ἄν τότε τὰ πάει κανεὶς καλὰ, εἶναι σίγουρο ὅτι θὰ εἶναι εὐτυχῆς στὴν ζωὴ του ὅ,τι κι ἂν τοῦ τύχει, ἐκτὸς ἀπὸ ἀκραῖες καταστάσεις πείνας, πόνου, βασανιστηρίων. Ἐὰν τότε δὲν πάει καλὰ, θὰ εἶναι γκρινιαρῆς, μὲ τάση γιὰ ἄγχος, κατάθλιψη, διαμαρτυρία, δυσκολία στὶς σχέσεις. Γι' αὐτὸ καὶ στὰ ζευγάρια 10% εἶναι εὐχαριστημένα ἀπὸ τὴν σχέση τους, ἄλλο ἓνα 10% εἶναι κάπως καλὰ, καὶ 80% δὲν τὰ πᾶνε καθόλου καλὰ. Στὴν σχέση αὐτὴ ποὺ εἶναι ἡ στενότερη, ποὺ ἔχουν κοινὰ συμφέροντα, παιδιὰ, τὸ σέξ, οἰκονομικά, ὅλα εἶναι ὑπὲρ τοῦ δεσμοῦ. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως 50% σὲ ὅλο τὸν κόσμο χωρίζουν καὶ 30% παραμένουν· γιὰ τὰ παιδιὰ, γιὰ τὰ οἰκονομικά, τὸν φόβο – «ποῦ πάω ξυπόλυτος στ' ἀγκάθια», ποῦ θὰ βρῶ κάποιον νὰ μὲ ἐκφράζει, στὰ 45 ποιὸς θὰ μὲ πάρει;

Ὅπως ξέρετε, ὅσο μεγαλώνουμε τόσο πιὸ λίγα προσφέρουμε στὴν πιάτσα. Γιατὶ ὅλοι μας εἴμαστε καὶ ἓνα προϊόν. Ἐγὼ πουλάω τὰ λεφτά μου, τίς γνώσεις μου, τὴν ὁμορφιά μου· ὁ ἄλλος αὐτὰ ἀγοράζει. Ἄν δὲν τὸν ικανοποιοῦν, δὲν τὰ ἀγοράζει. Ὅσο μεγαλώνουμε, τόσο λιγότερα ἔχουμε νὰ προσφέρουμε, ιδιαίτερα ἀπὸ ἀποψη ἐξωτερικῆς ἐμφάνισης. Ταυτόχρονα, ὅμως, ἐπειδὴ ἔχουμε ἀναπτυχθεῖ, ἔχουμε πο-

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΓΙΩΣΑΦΑΤ

λὺ μεγαλύτερες ἀπαιτήσεις. Γι' αὐτό, ἂν δὲν παντρευ-
τεῖ κανεὶς ἀπὸ τὰ 20 μέχρι τὰ 30 μετὰ εἶναι δύσκο-
λο. Ὑπάρχουν γυναῖκες 30, 35, 40 χρόνων ποὺ ἤθε-
λαν πολὺ νὰ παντρευτοῦν, ἀλλὰ εἶναι πολὺ δύσκολο,
γιατὶ δὲν βρίσκουν τὸν κατάλληλο ἄντρα. Ἔχουν –καὶ
δικαίως– πολλὲς ἀπαιτήσεις. Εἶναι ὁμορφες, εἶναι
μορφωμένες, ἀλλὰ ὅλοι οἱ «παντρέψιμοι» ἄντρες ἔ-
χουν παντρευτεῖ. Καὶ οἱ χωρισμένοι –αὐτοὶ χωρίζουν
ἀνάμεσα στὰ 40 καὶ τὰ 50– ἔχουν κι αὐτοὶ ἀπαιτή-
σεις. Ἄφησαν μιὰ γυναῖκα ποὺ τὴν ἤξεραν γιατί δὲν
τοὺς ἱκανοποιοῦσε. Γιατί νὰ πάρουν ἄλλη, ποὺ μπο-
ρεῖ νὰ βγεῖ καὶ χειρότερη; Τὴν γνωρίζουν λίγο καὶ
μετά... τὴν βόλτα τους. Γι' αὐτὸ πολλοὶ γυρίζουν στὴν
γυναῖκα τους ἢ ἀλλιῶς εἶναι πολὺ δύσκολοι. Γιατὶ μὲ
τὴν γυναῖκα σου ἔχεις δεθεῖ καὶ τριάντα χρόνια καὶ
ἔχεις μαζί της δυό-τρία παιδιά. Κι ἂν ἔχει καὶ ἡ και-
νούργια σύζυγος δυό-τρία παιδιά, ἐσὺ τί θὰ εἶσαι μέ-
σα στὴν οἰκογένεια; Αὐτὰ τὰ προβλήματα ἀντιμε-
τωπίζω καθημερινὰ σὰν οἰκογενειακὸς γιατρός. Με-
γαλώνουν λίγο, πᾶς νὰ πεῖς μιὰ κουβέντα καὶ σοῦ
λένε: «Δὲν εἶσαι μπαμπάς μου· μόνο ὁ μπαμπάς μου
ἔχει δικαίωμα νὰ μοῦ λέει τέτοια». Ὁ γιὸς ἔχει καὶ
τὸν ἀνταγωνισμό. Ἄν σηκώσεις χέρι, βγαίνει ἡ μα-
μὰ καὶ ἀρχίζει ἡ σύγκρουση: «Δὲν μπορεῖς νὰ χτυ-
πήσεις τὸν γιό μου· δὲν εἶναι παιδί σου» (ὅχι ὅτι ὁ κα-
νονικὸς μπαμπάς ἔχει δικαίωμα νὰ χτυπάει). Καὶ
μιὰ κουβέντα παραπάνω νὰ πεῖς, δημιουργοῦνται ἐν-
τάσεις.

Πολλοὶ πατριοὶ ρίχνονται στὰ κορίτσια στὴν ἐφηβεία τους. Κάποιοι πατέρες γίνονται συχνὰ σεξουαλικοὶ μὲ ποικίλους τρόπους καὶ στὰ δικά τους κορίτσια. Ὑπάρχουν ζήλιες καὶ φόβοι ἀπὸ μέρους τῆς σύζυγου. Πολλὲς κοπέλες ρίχνονται στοὺς πατριούς, γιατί ξαναζοῦν τὰ οἰδιποδειακὰ προβλήματα, χωρὶς τόση ἐνοχλή ὅσο μὲ τὸν φυσικὸ πατέρα. Ἐπίσης πολλὰ εἶναι τὰ προβλήματα ἑνὸς χωρισμένου ἄντρα μὲ παιδιὰ πὺ ἔχουν μείνει μὲ τὴν γυναῖκα του. Ὑπάρχουν περιπτώσεις τέτοιες πὺ συναντῶ συνέχεια: ἡ παλιὰ σύζυγος τοῦ τηλεφωνεῖ στίς 3 τὸ πρωί, πὺ κοιμᾶται μὲ τὴν καινούργια σύζυγο, καὶ τοῦ λέει: «Ἡ κόρη σου εἶναι στὰ Ἐξάρχεια, ἔχει τρεῖς μέρες νὰ φανεῖ...». «Καὶ τί θες νὰ κάνω;». «Δὲν ξέρω, κόρη σου εἶναι, πατέρας της εἶσαι· ἐγὼ θὰ τὴν ἀφήσω ἐκεῖ πὺ εἶναι». Ἄλλοι τὴν ἀφήνουν, ἄλλοι σηκώνονται στίς 3 τὸ πρωί νὰ πᾶνε νὰ τὴν βροῦν. Δημιουργοῦνται πολλὰ προβλήματα, ἄρα καὶ τὸ διαζύγιο εἶναι δύσκολο. Δὲν εἶναι ὅτι μόλις χωρίσεις θὰ βρεῖς τὴν γαλήνη καὶ τὴν εὐτυχία. Πολλοὶ τὴν βρίσκουν, οἱ περισσότεροὶ ὄχι. Καὶ ὅσα περισσότερα προβλήματα ἔχεις ἀπὸ τότε, ἀπὸ τὸν πρῶτο χρόνο, τόσο τείνεις νὰ ἐπαναλάβεις τὴν ἐπιλογή, ἡ ὁποία γίνεται πάντα στὸ ἴδιο ἐπίπεδο ὠριμότητος. Ἄν εἶσαι λίγο ἀνώριμος, λίγο προβληματικὸς ἀπὸ τὸν πρῶτο χρόνο, θὰ διαλέξεις σύντροφο ἐξίσου ἀνώριμο. Δὲν ὑπάρχει περίπτωση νὰ πάρεις καλύτερο, ποτέ. Γιατὶ αὐτὴν τὴν γλώσσα ξέρεις. Ἐνας νευρωτικὸς θὰ διαλέξει ἐπίσης νευ-

ρωτικό. Παρ' ὅλο πού ἔρχονται πολλοὶ καὶ κατηγοροῦν τὸν ἄλλο γιὰ νευρωτικό καὶ ἀνώμαλο, ἂν δῶ τὸν ἓνα νὰ εἶναι λίγο πιὸ νευρωτικὸς ἀπὸ τὸν μέσο ὄρο, ξέρω ὅτι καὶ ὁ ἄλλος εἶναι ἔτσι. Στὴν Ἑλλάδα εἴμαστε ἀρκετὰ παρανοϊκὸς λαὸς καὶ ὁ ἓνας κατηγορεῖ τὸν ἄλλο. "Όλα τὰ ζευγάρια ἔρχονται καὶ κατηγοροῦν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο ὅτι φταίει. "Όπως κάναμε κι ἐμεῖς πού ἤμασταν ἕξι παιδιὰ καὶ κλέβαμε τὸ γλυκὸ τῆς μάνας μας, καὶ ὅταν μᾶς βούταγε ὅλοι δείχναμε τὸν ἄλλον: «Ποιός; Ἐγώ; Αὐτός!».

Εἶναι, λοιπόν, πολὺ δύσκολο νὰ ταιριάζεις, γιατί θὰ ἐπαναλάβεις τὴν ἴδια ἱστορία. Ἀπόμακρη, κοντινή, ἀγάπης, πιὸ παρανοϊκή, δύσκολη: μοτίβα πού ἐπαναλαμβάνουμε ὅσο πιὸ διαταραγμένοι καὶ ἀνώριμοι εἴμαστε σὲ ὅλη μας τὴν ζωή. Ἄν κάποιος εἶναι ὠριμος, θὰ βρεῖ καὶ ὠριμο σύντροφο. Ὅταν κάνει ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο θεραπεία, ὑπάρχει ἓνας κίνδυνος: νὰ χαλάσει ὁ γάμος τους. Ἄν ὁ γάμος εἶναι καλὸς καὶ κάπου ταιριάζουν, ἐπιβιώνει. Ἀλλιῶς πρέπει καὶ ὁ ἄλλος νὰ κάνει κάτι, νὰ ἔρθουν κάποιες φορὲς μαζί. Γιατί ὅσο ὠριμάζει ὁ ἓνας, ἡ κατάσταση δὲν τοῦ πάει.

Ἄς ποῦμε ὅτι ἔχεις κάποια σαδομαζοχιστικὰ στοιχεῖα – πού ὅλοι ἔχουμε. Βρίσκεις μιὰ γυναίκα, τὴν δέρνεις σωματικά ἢ ψυχικά, ἐκείνης τῆς ἀρέσει, ὁ γάμος εἶναι καλός. Ἄν κάνεις θεραπεία, κάποια στιγμή θὰ συζητηθεῖ γιατί πρέπει νὰ αἰσθάνεσαι ἐρωτικά ὅταν δέρνεις, δέρνεσαι, φτύνεις τὸν σύντροφό σου· αὐτὰ δυσκολεύουν τὴν πιὸ οἰκεία, ἀγαπητική σχέση.

Όταν τὰ ψάξει αὐτὰ κανεῖς ἀναλυτικὰ καὶ δεῖ ἀπὸ ποῦ ξεκίνησαν, τίς ἀπαρχές τῆς ψυχικῆς του ζωῆς, ἀρχίζει νὰ μὴ θέλει τόσο πολὺ νὰ δέρνει τὴν γυναῖκα του. Ἡ τουλάχιστον ὄχι ἀδικαιολόγητα, ὅπως ἔκανε ὁ Χότζας, ποὺ συνιστοῦσε νὰ τὴν δέρνεις κάθε πρωί· ἀκόμη κι ἂν ἐσὺ δὲν ξέρεις γιατί, ξέρεῖ ἐκείνη! Δὲν μιλάω γιὰ ἓναν ἐλαφρὺ μαζοχισμό ἢ σαδισμό. Αὐτὸν τὸν ἔχουμε ὅλοι μέσα μας ἐλαφρῶς στὴν ἐρωτική σχέση. Ἄλλο νὰ τσιμπᾷς, νὰ κάνεις κάτι τέτοιο, κι ἄλλο νὰ τὴν σπᾷς στὸ ξύλο, νὰ τὴν δένεις, αὐτὰ ποὺ κάνουν μερικά ζευγάρια. Ἄν τοὺς βολεύουν, δὲν ἐπεμβαίνω. Ἀλλὰ ἂν ὁ ἓνας κάνει «κατὰ λάθος» θεραπεία, ἀρχίζει καὶ ἀλλάζει. Ὁ ἄλλος ὅμως δὲν ἄλλαξε καὶ δημιουργεῖται πρόβλημα.

Ἄλλοι εἶναι ρομαντικοί. Εἶχα ἓνα ζευγάρι –τοὺς εἶδα πρὸ ἡμερῶν, μετὰ ἀπὸ χρόνια– μεγάλοι ἄνθρωποι, πενηντάρηδες, αὐτὴ δὲν τοῦ καθόταν γιὰ χρόνια, ἐκεῖνος τὴν ἀγαποῦσε. «Γιὰ νὰ κάνουμε σέξ, γιατρέ, θέλει νὰ τὴν πάρω τηλέφωνο ἀπὸ πρὶν, νὰ τῆς πῶ γλυκόλογα, νὰ πᾶω σπίτι μὲ λουλούδια, νὰ ἔχουμε κεριὰ ἀναμμένα κάθε φορά. Αὐτὰ τὰ κάνεις τὴν πρώτη, δεύτερη, τρίτη φορά· τριάντα χρόνια παντρεμένοι, κάθε μέρα γιὰ νὰ κάνω σέξ αὐτὸ θὰ κάνω;». Τῆς λέω: «Γιατί, βρε κορίτσι μου;». «Δὲν μπορῶ ἀλλιῶς· δὲν μπορῶ». Φτάσαμε στὸ ἐπίπεδο νὰ τὰ κουβεντιάζουμε. Τοῦ λέω: «Πάρ' της ποῦ καὶ ποῦ κανένα λουλούδι, φέρε της καὶ κανένα μπακλαβά» – «καὶ σὺ πρέπει νὰ δεχθεῖς ὅτι αὐτὸ δὲν γίνεται κάθε φο-

ρά». Εἶχε ὁ ἄνθρωπος τὴν δουλειά του – ἦταν μάγειρας –, μετὰ τὴν δουλειὰ πῆγαινε σπίτι. Ἄν μύριζε ἀπὸ τὰ φαγητά, ἔπρεπε νὰ κάνει μπάνιο, νὰ βάζει ἀρώματα, νὰ παίρνει καὶ λουλούδια! «Δὲν μπορῶ», ἔλεγε, «ἐκεῖ πού φτιάχνω τὰ ψαρικά νὰ θυμᾶμαι νὰ τὴν παίρνω τηλέφωνο, νὰ τῆς λέω “σ’ ἀγαπῶ, σέ θέλω, ἔρχομαι”». Αὐτὴ τὴν ἀνάγκη ἡ κοπέλα τὴν εἶχε γιὰ περίεργους λόγους: εἶχε βιαστεῖ ἀπὸ συγγενεῖς, ὅποτε τὸ σὲξ ἦταν βρώμικο καὶ ἡ δὲν τὸ ἤθελε ἡ τὸ ἤθελε ρομαντικοποιημένο. Ἐὰν κάνεις θεραπεία, αὐτὰ σοῦ φαίνονται ὑπερβολικά, λίγο γελοῖα. Σωστὸ εἶναι νὰ πᾶς ἓνα λουλούδι στὴν γυναίκα σου ποῦ καὶ ποῦ, ὅχι κάθε φορά, στὴν ἐπέτειο, μιὰ φορά, δύο, πέντε, δέκα τὸν χρόνο. Εἶναι δύσκολο νὰ φέρεσαι ἔτσι 365 ἡμέρες τὸν χρόνο.

Αὐτὰ τὰ προβλήματα δημιουργοῦνται ὅταν ἡ σχέση ἔχει διαταραχθεῖ ἀπὸ τὸν πρῶτο χρόνο. Ἀκόμη κι ἂν μὲ τὸ παιδὶ εἶναι ἡ ἴδια ἡ μητέρα, ὑπάρχουν κάποια προβλήματα. Δὲν σημαίνει πὼς ἂν ἔχεις τὴν ἴδια τὴν μητέρα σώζεσαι. Ὑπάρχουν στοιχεῖα ποὺ δείχνουν τὸν βαθμὸ ἐμπαθητικότητας τῆς μητέρας, πόσο μπορεῖ νὰ μπεῖ στὸ μυαλὸ τοῦ παιδιοῦ, στὶς ἀνάγκες του, κι αὐτὸ εἶναι τὸ βασικό. Ἡ μητέρα καταλαβαίνει πότε τὸ παιδὶ θέλει νὰ κοιμηθεῖ ἢ νὰ ἡσυχάσει. Κάποιες, ὅμως, δὲν τὸ καταλαβαίνουν. Τὸ κουνᾶνε, τοῦ δίνουν νὰ φάει, ἀλλ’ αὐτὸ συνεχίζει νὰ κλαίει κι ἡ καημένη ἡ μαμὰ δὲν καταλαβαίνει τί θέλει. Αὐτὸ τὸ βλέπουμε καὶ στὴν θεραπεία. Οἱ ἄνθρω-

ποι θεραπεύονται αναπτύσσοντας τὰ ἴδια συναισθήματα πρὸς τὸν θεραπευτὴ, κάποτε πολὺ ἔντονα. Ὅποτε ἀπαιτοῦν πράγματα ποὺ πολλές φορές δὲν καταλαβαίνουν οὔτε οἱ ἴδιοι. Ἀπλῶς εἶναι ἀνικανοποίητοι. Καὶ τότε ὁ θεραπευτὴς πρέπει νὰ καταλάβει «τί ἔχει καὶ κλαίει τὸ παιδί»!

Μιὰ γυναίκα, ποὺ ἦρθε καὶ ἦταν 15 ἡμέρες σὲ μιὰ ομάδα, γυναίκα μορφωμένη, ἐξαπέλυσε μιὰν ἐπίθεση, ὅτι δὲν εἶναι ικανοποιημένη, ὅτι θὰ φύγει. Ὅταν τὴν ρωτοῦσα: «Τί θέλεις ἀκριβῶς; Τί ἔκανα;», «Δὲν ξέρω», ἔλεγε, «ἀλλὰ δὲν μὲ ικανοποιεῖτε». Δὲν ἤθελε, ὅμως, νὰ φύγει· ἤθελε νὰ μείνει ἐκεῖ καὶ νὰ μὲ τιμωρήσει. Ἐδῶ πρέπει νὰ καταλάβεις σιγά-σιγά τί ἔχει καὶ κλαίει τὸ παιδί. Κάποιοι λένε: «Ἄν μὲ ἀγαπούσατε θὰ ἦσασταν 24 ὥρες τὸ εἰκοσιτετράωρο μαζί μου». Αὐτὸ ποὺ γίνεται ὅταν εἶσαι βρέφος! Τὸ ζητᾶνε ὅμως. Καὶ πολλοὶ ζητοῦν νὰ μὴν πληρώνουν. Ὅχι στὴν ἀρχή, μετὰ, ὅταν ἀναπτυχθεῖ ἡ σχέση. Αὐτὸ ποὺ θὰ σκεφτόταν ἓνα βρέφος ἂν τοῦ ἔστελνες λογαριασμὸ γιὰ τὸ γάλα ποὺ πίνει. Αὐτὸ εἶναι ἡ θεραπεία: νὰ τὰ ξαναζῆς αὐτὰ σὲ σχέση μὲ τὸν θεραπευτὴ. Τὰ ζῇ, λοιπόν, θυμώνει, μετὰ καταλαβαίνει ὅτι ὅταν εἶσαι μεγάλος πληρώνεις γιὰ νὰ φᾶς, κι ἐγὼ πληρώνω γιὰ νὰ φάω. Καὶ ἂν μὲ εἶχες ὅλο τὸ 24ωρο δὲν θὰ μὲ ἤθελες κιόλας. Καμιά φορὰ λέω προκλητικὰ σὲ κάποιον ποὺ παραπονιέται λέγοντας «ἂν μ' ἀγαπούσατε...», «Ἐλα νὰ περάσουμε τὸ Σαββατοκύριακο ἐδῶ μέσα». Λέει: «Καὶ τί θὰ κάνουμε;».

Λέω: «Ὅ,τι θέλεις. Τί νὰ σοῦ πῶ;». «Σᾶς παρακαλῶ, δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε τέτοιο πράγμα». «Ἐσὺ τὸ ζήτησες. Κάτσε νὰ δοῦμε γιατί τὸ ζήτησες». Βγῆκε μιὰ ἀνικανοποίητη ἀνάγκη ἀπὸ τότε ποὺ ἦταν τεσσάρων μηνῶν. Τότε θέλεις τὴν μάνα σου εἰκοσιτέσσερις ὥρες. Ἐρχεται ἐκείνη στὶς 5, σὲ βλέπει γιὰ μισή ὥρα, σοῦ λέει «σὲ πεθύμησα, ἡ μαμὰ εἶναι ἐδῶ». Μὰ μαμὰ ἦταν ἐπὶ ὀκτὼ ὥρες ἡ Φιλιππινέζα, κι αὐτὸ εἶναι τὸ βασικὸ πρόβλημα.

Ἀποχωρισμὸς καὶ ἀτομικοποίηση

Τώρα, τί γίνεται στὸν τέταρτο μὲ ὀγδοο μῆνα. Τότε τὸ παιδὶ βγαίνει ἀπὸ τὴν παραδείσια κατάσταση, ἀρχίζει καὶ καταλαβαίνει τὰ ὅριά του, ὅτι εἶναι ἓνα ἀδύναμο πλάσμα, ἀπόλυτα ἐξαρτημένο ἀπὸ τὴν μητέρα, τὴν ὁποία δὲν ἐλέγχει. Γι' αὐτὸ τότε ἀρχίζουν τὰ βρέφη νὰ κλαῖνε ἢ παθαίνουν μεγάλους φόβους· τότε εἶναι ἡ βάση τῆς δημιουργίας πολλῶν ὑποχονδριακῶν καὶ ψυχосωματικῶν ἀσθενειῶν. Ἐνα σωρὸ ἀνθρωποὶ ἔρχονται σὲ μᾶς ἐπειδὴ τρέμουν ἀπὸ τὸ πρῶνι μέχρι τὸ βράδυ ὅτι θὰ πάθουν αὐτό, θὰ πάθουν ἐκεῖνο. Οἱ περισσότεροὶ γιατροὶ στὴν Ἑλλάδα ἀπ' αὐτοὺς ζοῦν. Ἐξετάζονται συνέχεια... Τριάντα καρδιογραφήματα τὸν χρόνον, πέντε μαγνητικές. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἔχουν τὸν φόβον ὅτι θὰ πεθάνουν. Πράγματα ποὺ δημιουργοῦνται τότε ποὺ τὸ βρέφος καταλαβαίνει καὶ ἡ μητέρα πρέπει νὰ εἶναι προσεκτικότερη.